

زندگی به سبک جهادی

در بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی

حضرت امام خامنه‌ای علیه السلام

محمد رستمی

اگر روحیه جهاد و مقاومت، در
مقابل دشمنی‌های دشمن باشد،
این جوان هر جا هست، در پادگان،
در دانشگاه، در حوزه علمیه، در بازار،
در کارخانه، و در محیط‌های گوناگون،
«مجاهد فی سبیل الله» است؛
پاسدار ارزش‌ها و پاسدار دین است.

عماد

فهرست

۱۳

مقدمه

فصل اول

۱۷

کلیات جهاد و فرهنگ جهادی

بخش اول

۱۹

مفهوم‌شناسی جهاد و فرهنگ جهادی

۱۹

تعریف جهاد و فرهنگ جهادی

۲۰

هر جهادی، جهاد نیست!

۲۱

اقسام و ارکان جهاد و مبارزه

۲۳

عرصه جهاد، فقط مختص به میدان جنگ نیست

۲۴

هر کسی توفیق جهاد ندارد

۲۶

شاخصه‌های فرد مجاهد و جهادگر

۲۶

جهاد، یکی از پایه‌های ایمان از نظر اسلام

۳۰

جایگاه فرهنگ جهادی در فرهنگ اسلامی

۳۳

جهاد، فقط اختصاص به اسلام ندارد

- ۳۵ فرهنگ جهادی، به معنای رنج کشیدن نیست
- ۳۶ فرهنگ جهادی، به معنای بی قانونی نیست
- ۳۷ شهدا، پیشگام در فرهنگ جهادی
- ۳۸ جهاد، لزوماً با شهادت همراه نیست
- ۴۰ جهاد و مبارزه، تا چه زمانی ادامه خواهد داشت

بخش دوم

- ۴۱ ضرورت وجود و آثار جهاد و فرهنگ جهادی
- ۴۱ ضرورت وجود فرهنگ جهادی، در جامعه
- ۴۳ بدون جهاد، فرد و جامعه هیچ ندارد
- ۴۸ جهاد، راه مقابله با خطرات تهدید کننده اسلام
- ۵۱ مبارزه و جهاد، عامل به وجود آمدن نظام اسلامی
- ۵۴ فرهنگ جهادی، درس اولیاء دین به امت
- ۵۹ وصیت امیرالمومنین (علیه السلام) به جهاد
- ۶۱ فرهنگ و روحیه جهادی، یکی از فرهنگ‌های انقلاب اسلامی
- ۶۱ مضاعف بودن فضیلت جهاد، در عصر حاضر
- ۶۹ جهاد امروز، پیچیده‌تر از جهاد دوران دفاع مقدس
- ۷۱ دشوارترین مبارزه، مبارزه‌ی غریبانه است
- ۷۲ جایی که فرهنگ جهادی نیست، فرهنگ مادی حاکم است
- ۷۲ عزت و هویت هر جامعه‌ای، وابسته به مجاهدت است
- ۷۴ ملت معتقد به جهاد، پیشرو در همه میدان‌ها
- ۷۵ هر جا جهادی عمل کردیم پیروز شدیم
- ۷۸ پاداش مجاهد و جهادگر
- ۷۹ دو بهره مهمی که می‌توان از جهاد برد

۸۲ فرهنگ جهادی، راه مقابله با چالش های درونی کشور

۸۲ فرهنگ جهادی، عامل اصلی عقب نشینی دشمن

۸۳ لزوم حفظ فرهنگ جهادی

بخش سوم

۸۵ شرایط تحقق جهاد و فرهنگ جهادی

۸۵ ایمان به خدا، شرط نصرت در جهاد

۸۷ بی اعتنایی به خدا، موجب از بین رفتن جهاد می گردد

۸۸ ایثار، لازمه جهاد

۸۹ لزوم و ضرورت اخلاص در جهاد

۹۳ شرط مجاهدت فی سبیل الله

۹۵ لزوم روحیه حسینی در جهاد

۹۷ جهاد، بدون وحدت جامعه و امت صورت نمی گیرد

۹۹ مدیریت جهادی

۱۰۱ عوامل مهم، در مدیریت و فرهنگ جهادی

بخش چهارم

۱۰۳ موانع تحقق جهاد و فرهنگ جهادی

۱۰۳ موانع ایجاد کننده جهاد و فرهنگ جهادی

فصل دوم

فرهنگ جهادی و تولید علم

بخش اول

۱۱۳ جهادی عمل کردن در نهضت نرم افزاری و تولید علم

۱۱۳ امروز تولید علم، جهاد است

- ۱۱۴ جهاد علمی، نوعی جهاد بانفس است
- ۱۱۷ جهاد علمی، یکی از بزرگ‌ترین فرایض
- ۱۱۹ منافات نداشتن علم آموزی با روحیه جهادی

بخش دوم

- ۱۲۱ ضرورت و آثار جهادی عمل کردن در تولید علم
- ۱۲۱ امروز، کشور نیازمند یک جهاد علمی است
- ۱۲۴ مجاهدت و جهاد، لازمه رشد علمی کشور
- ۱۲۵ ایجاد قدرت، با جهادی عمل کردن در تولید علم
- ۱۲۷ انجام مشکل‌ترین مسائل، با جهاد علمی
- ۱۲۸ جهاد علمی، راه مقابله با دشمن در حرکت علمی کشور
- ۱۳۱ جهاد، راه خنثی‌سازی توطئه دشمن، درباره رشد علمی

بخش سوم

- ۱۳۳ شرایط و پیش‌فرض‌های جهادی عمل کردن در تولید علم
- ۱۳۳ هر تولید علمی، جهاد نیست
- ۱۳۵ پیش‌فرض ضروری در جهاد علمی

فصل سوم

فرهنگ جهادی و حوزه علمیه

۱۳۷

- ۱۳۹ حوزه، خاستگاه انقلاب و مرکز مقاومت و جهاد
- ۱۴۲ حیات مستمر و تاریخی حوزه، وابسته به جهاد و تلاش افراد
- ۱۴۵ حوزه علمیه، باید در صف اول جهاد باشد
- ۱۴۶ دنیا، در مقابل طلبه جهادگرتاب نمی‌آورد

- ۱۴۷ روحانی و طلبه مبارز، مورد هدف دشمن
- ۱۴۹ وظیفه حوزه، مانند انبیاء، جهاد و مبارزه است
- ۱۵۱ دعوت به حق، باید مانند پیامبر(ص) جهادگونه باشد
- ۱۵۲ زمان جهاد، بهترین زمان برای انداز
- ۱۵۶ تشکیل حکومت اسلامی، نتیجه مجاهدت است
- ۱۶۰ عدم شناخت دنیا و روشن بینی، عامل انحراف در جهاد

فصل چهارم

فرهنگ جهادی و دانشگاه

۱۶۳

- ۱۶۵ جهادی عمل کردن، اولویت اول در دانشگاه
- ۱۶۸ جهاد دانشگاهی
- ۱۷۲ تلفیق جهاد با علم و دانش، امری ارزشی در جهاد دانشگاهی
- ۱۷۸ بسیج دانشجویی، ذخیره ای از دستاورد تجربه جهادی
- ۱۸۱ اردوهای جهادی و طرح هجرت
- ۱۸۱ جوانان، مولد حرکت عظیم بسیج سازندگی و طرح هجرت
- ۱۸۲ برکات و فواید اردوهای هجرت و سازندگی
- ۱۸۳ عامل ایجاد طرح هجرت و اردوهای جهادی
- ۱۸۴ از دست ندادن فرصت طرح هجرت

فصل پنجم

فرهنگ جهادی و زنان

۱۸۷

- ۱۸۹ مجاهدت، یکی از درس‌های مهم فاطمه زهرا (سلام الله علیها)
- ۱۹۳ نقش ممتاز و موثر زنان در جهاد
- ۱۹۶ متفاوت بودن جهاد زنان و مردان
- ۲۰۲ منافات نداشتن مجاهدت زنان، با امور خانواده
- ۲۰۳ زنان، عامل پیروزی مردان، در مبارزه و جهاد
- ۲۰۵ زنان، عامل آماده‌سازی محیط خانواده، برای مبارزه
- ۲۰۶ فرزند آوری، مجاهدت امروز زنان
- ۲۰۹ زن مسلمان مجاهد ایرانی، الگوی ثانی زنان جهان
- ۲۱۱ زنان جهادگرایانی، از بزرگ‌ترین افتخارات نظام اسلامی
- ۲۱۲ همسران بازان در حال جهاداند

فصل ششم

۲۱۵

فرهنگ جهادی و اقتصاد

بخش اول

- ۲۱۷ معنای جهاد اقتصادی و اقتصاد مقاومتی
- ۲۱۷ معنای جهاد اقتصادی
- ۲۱۹ کار، مصداق مبارزه و جهاد
- ۲۱۹ حماسه اقتصادی، یعنی واقعه جهادگونه و پرشور
- ۲۲۰ نیاز به حرکت جهادگونه، در اقتصاد است
- ۲۲۲ معنای اقتصاد مقاومتی و بررسی سه سوال
- ۲۳۲ اقتصاد مقاومتی، الگوی بومی و علمی برآمده از فرهنگ انقلابی و اسلامی

بخش دوم

- ۲۳۵ ضرورت و آثار جهادی عمل کردن، در اقتصاد

● مقدمه

از نظر اسلام، ایمان مجرد از عمل، یک حداقل است. ایمان کامل و ایمان حقیقی آن ایمانی است که با جهاد در میدان عمل همراه باشد.^۱ به خاطر همین است که قرآن کریم، ایمان را با هجرت و جهاد همراه نموده است، چنانچه می‌فرماید: «وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوَأُ وَنَصَرُوا أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا»^۲.

همچنین «در حکمت سی‌ام نهج البلاغه آمده است: (سئل عن الإيمان)؛ از حضرت تقاضا کردند درباره‌ی ایمان برای آن‌ها صحبت کند. فرمود: (الإيمان على أربع دعائم)؛ ایمان روی چهار پایه استوار است. منظور از چهار پایه این است که اگر پایه‌ها محکم بود، ایمان رو می‌ماند؛ اما اگر پایه‌ها سست شد یا فرو ریخت، ایمان به همان نسبت فرو می‌ریزد. به‌طور کامل ساقط نمی‌شود، اما به همان نسبت فرو می‌ریزد. حضرت این چهار پایه را بیان فرمودند: (على الصبر واليقين والعدل والجهاد)»^۳. که جهاد یکی

۱- ۸۹/۸/۲ بیانات در دیدار جمعی از پاسداران

۲- (الأفعال، ۷۴)، و آنها که ایمان آوردند و هجرت نمودند و در راه خدا جهاد کردند، و آنها که پناه دادند و یاری نمودند، آنان مؤمنان حقیقی‌اند.

۳- ۸۳/۸/۲۰-۳ بیانات در دیدار رئیس‌جمهور و اعضای هیئت دولت

از پایه‌های مهم و اساسی ایمان می‌باشد.

اما منظور از جهاد در اسلام «فقط جنگیدن و به میدان جنگ رفتن نیست»^۴، بلکه منظور از جهاد «این است که انسان خود را همیشه در میدان حرکت و مبارزه با مانع‌ها و مانع‌تراش‌ها ببیند، احساس تکلیف کند، احساس تعهد کند.»^۵ پس «معیار جهاد، شمشیر و میدان جنگ نیست. معیار جهاد، همان چیزی است که امروز در زبان فارسی ما در کلمه‌ی «مبارزه» وجود دارد. فلانی آدم مبارزی است؛ فلانی آدم مبارزی نیست. نویسنده‌ی مبارز؛ نویسنده‌ی غیر مبارز. عالم مبارز؛ عالم غیر مبارز. دانشجوی مبارز و طلبه‌ی مبارز؛ دانشجوی غیر مبارز و طلبه‌ی غیر مبارز. جامعه‌ی مبارز و جامعه‌ی غیر مبارز. پس، جهاد یعنی مبارزه»^۶ و «قتال یک گوشه‌ای از جهاد است.»^۷

وجود جهاد و فرهنگ جهادی یکی از ضروریات لاینفک فرد و جامعه اسلامی است. زیرا مقوله جهاد و فرهنگ جهادی تکمیل‌کننده اسلام ناب محمدی (صلوات الله علیه وآله و سلم) و به فرمایش امیرالمومنین علی (علیه السلام) آن مجاهد حقیقی، یکی از پایه‌های مهم و اساسی ایمان و طبق فرمایش قرآن کریم، جهاد ملاک تمییز مومنان حقیقی از غیر می‌باشد، زیرا «مؤمن حقیقی آن کسی است که ایمان را با جهاد و هجرت و نصرت همراه می‌کند.»^۸

جهاد و فرهنگ جهادی همواره در طول تاریخ، مورد توجه ویژه اولیاء و پیشوایان ادیان الهی بوده است، زیرا «یک ملت وقتی معتقد به جهاد

۴- ۸۱/۱۲/۶-۴ بیانات در دیدار جوانان و دانشجویان سیستان و بلوچستان

۵- ۸۹/۸/۲۶-۵ بیانات در دیدار مردم اصفهان در روز عید قربان

۶- ۷۳/۶/۲۰-۶ بیانات در شروع درس خارج

۷- ۸۹/۴/۲-۷ بیانات در دیدار اعضای بسیجی هیئت علمی دانشگاه ها

۸- ۸۹/۸/۲-۸ بیانات در دیدار جمعی از یاسداران

شد، در همه‌ی میدان‌ها پیشرو است.»^۹ و «اگر از عوامل معنوی آنچه خدای متعال وعده‌ی آن را به مؤمنان و مجاهدان راه حق داده است هم صرف‌نظر کنیم، برحسب قوانین عادی زندگی جوامع بشری، هر جامعه‌ای عزتش، قدرتش، آبرو و حیثیتش، هویتش، بستگی دارد به مجاهدت و به تلاش. با تنبلی و تن‌آسایی، هیچ ملتی نمی‌تواند مقام شایسته‌ای را در میان ملت‌های عالم یا در تاریخ پیدا کند. آنچه که ملت‌ها را، هم در تاریخ و هم در دوران خودشان، در میان ملت‌های عالم سربلند می‌کند، مجاهدت است»^{۱۰} و زمانی فرد و یک ملت می‌تواند مجاهدت را به معنای حقیقی و واقعی خود انجام دهد، که شناخت درست و کاملی از مفهوم جهاد و شرایط تحقق و موانع تحقق جهاد را طبق مبانی الهی داشته باشد. زیرا «جهادی عمل کردن، مفهوم خاصی دارد. هر جور کاری، جهادی نیست.»^{۱۱}

و برای شناخت دقیق جهاد و فرهنگ جهادی، چه جایی بهتر از محضر حکیمانه نائب برحق امام زمان (ارواحنا له الفدا) ولی امر مسلمین جهان، حضرت امام خامنه‌ای (مدظله العالی) که منویات و بیانات حکیمانه معظم له، حقیقتاً ناظر به مبانی دین و مصلحت جامعه مسلمین می‌باشد و خداوند متعال را بر این نعمت بزرگ و گرانقدر شکرگزاریم.

اما نکات مهمی را در جهت مطالعه بهترین مجموعه، متذکر می‌شوم:

۱. متن کل کتاب، برگرفته از کلام منور مقام معظم رهبری (مدظله العالی) و عنوان «فرهنگ جهادی» برای این مجموعه، عیناً از کلام منور معظم له گرفته شده است، و بیانگر توجه ویژه و نوع نگاه ایشان، نسبت به مقوله

مهم و اساسی جهاد است که باید به عنوان یک فرهنگ در جامعه مطرح و به آن پرداخته شود.

۲. مساله‌ای که این کتاب را از سایر کتب، متمایز می‌گرداند این است، که به منظور حفظ ارتباط محتوایی مطالب کتاب، بیانات سال‌های متمادی ایشان، با دقت نظرو ویژه‌ای، ذیل موضوعات کتاب، به طوری که محتوای بیانات تغییر نکنند، ترکیب شده‌اند، که باعث نظام‌مند و آسان‌تر شدن مطالعه مخاطبان گرامی می‌گردد.

۳. برای مشخص شدن بیانات ترکیب شده با یکدیگر، در آخر هر مطلب، زمان و مکان ایراد آن سخنرانی در پاورقی درج گردیده است.

۴. در خلال متن، آیات و روایات متعددی به زبان عربی مشاهده می‌گردد، که برای هرچه بیشتر شدن انس مخاطبان، با آن آیات و روایات، آدرس دقیق و ترجمه آیات، طبق ترجمه ارزشمند حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی (مد ظله العالی) و همچنین منابع روایات ذکر شده در متن توسط مقام معظم رهبری (مد ظله العالی)، در پاورقی درج گردیده است.

در آخر با دعا برای ظهور حجت بن الحسن (ارواحنا له الفدا) و طول عمر و سلامتی نائب برحق ایشان، حضرت امام خامنه‌ای (مد ظله العالی) از تمامی اساتید بزرگوار و فضیلاي حوزه علمیه قم، به خصوص استاد گرانقدرم حضرت حجت الاسلام والمسلمین سید حسین مومنی (زیدعزه) که در به‌ثمر رسیدن این مجموعه، از هیچ کمکی دریغ ننموده‌اند، تشکر و قدردانی می‌کنم.

والسلام

محمد تاجیک رستمی

حوزه علمیه قم / بهمن ماه ۱۳۹۳